weltl. u. geistl. Gebietiger über Liv-, Est- u. Curland bis z. J. 1561« (Tall., 1887). Ka tundis T. suurt huvi Vana-Liivimaa piiskoppide ja ordumeistrite kronoloogia vastu. Juba »Brieflade« I osa registris oli ta mõnda selt alalt avaldanud, kuid alles hulga hiljemini ilmus Ph. Schwartz'i toimetusel »Brieflade« III osana köide »Chronologie« (Moskva, Riia, Odessa, 1879). C. Schirren'ile (vt.) võimaldas T. a. 1860 Rootsi riigiarhiivis Stokholmis ette võtta uurimisi, millede tulemuseks olid tähtsad allikaväljaanded, ja hankis samale teadlasele a. 1865 Läti Henriku kroonika käsikirja, n. n. *Codex Zamoscianus*'e Varssavist. Peale oma teadusliku tegevuse toimis T. maanõunikuna, ülem-kirikueestseisjana jne. Ka oli ta Tallinna provintsiaalmuuseumi ühingu (1864), aiandusühingu (Gartenbauverein, 1862) ja »Revalsche Zeitung'i« (1860) asutajaid. — Et ta mõisnikuna oli hinnatud ka eesti maarahvastiku poolt, tõestab teataval määral ta talupoegadelt talle 25-a. juubeli puhul üleantud hõbedane pokaal pealkirjaga »Kukruse walla perremestest 25 asta helde wallitsuse mälestuseks tannulikult 24$^{d.}$ Juni 1866«.

Omastelt Tallinnas saadud andmed; St. Petersburger Ztg. 1876, nr. 332, 1887, nr. 142; Revaler Bote 1926, nr. 282. *P. J.*

TOMASBERG, Balder, maalikunstnik, sünd. 18. V 1897 Paldiskis käsitöölise pojana, lõpetas 1910. a. kohaliku linnakooli ning õppis aa. 1913—16 joonistamist ja maalikunsti Eesti Kunstiseltsi õhtukursustel ja N. Triigi (vt.) ateljees Tallinnas, viibis siis mobiliseerituna 1 a (1916—17) sõjaväeteenistuses tagavara-pataljonis Novgorodis ja 1917. a. suvest kuni saksa okupatsioonini 1. Eesti polgus Tallinnas. Varsti peale Eesti Vabadussõja puhkemist astus T. vabatahtlikuna Kalevi malevasse, võttis osa mitmest lahingust ja langes 25. III 1919 Lõuna rindel. Vaatamata ebasoodsatele tingimustele suutis T. end oma lühikesel elueal siiski maksma panna andelise kunstnikuna. Esmakordselt esinedes võitis ta 1916. a. kunstinäitusel Tallinnas üldise tähelepanu oma meeleolurikaste maastiku-kompositsioonidega söes ja pastellis. Novembris 1917 asutas ta, veel sõdurina, kunstiühingu »Vikerla«, kuhu koondus rida noori kunstnikke (O. Kallis, A. Tuul, A. Krims, R. Espenberg, A. Mülber j. t.) ja kunstiharrastajaid; oma tegevuse pidi ühing aga okupatsiooniajal lõpetama. T.-i paremad teosed — päikese- ja õhuküllased maastikud akvarellis ning nature morte'id õlis — on pärit 1918. a.-st; need esinesid väljapanekutena 1918. a. kunstinäitusel Tallinnas ja 1919. a. »Pallase« näitusel Tartus.

»Agu« 1923, nr. 5 (A. V a g a). *A. V.*

TOMBACH, Aleksander Ferdinand (pseud. **A. F. Kaljuvald**), rahandustegelane ja kirjanik, sünd. 29. X 1872 Viljandimaal Kabala v. Pahajänese postijaama pidaja Karl T.-i pojana, veetis oma lapsepõlve Harjumaal Harmi v. isa ostetud Nurme talus, õppis aa. 1890—94 Peterburi ülikooli idakeelte teaduskonnas hiina, mongoli ja mandžu keeli, teenis peale ülikooli lõpetamist aa. 1896 kuni 1907 Vene riigipanga keskvalitsuses ja 1907. a.-st kuni pankade natsionaliseerimiseni enamliste võimude poolt Volga-Kaama kommertspangas Peterburis panga jaoskondade inspektorina. A. 1920 astus ta E. V. rahaministeeriumi asjadevalitseja kohale, nimetati hiljemini ümber ministeeriumi vanemaks nõunikuks, oli aa. 1924–26 rahaministri abi ja on kevadest 1926 toiminud Eesti Maapanga juhatusliikmena. — Üliõpilaspõlvest peale võttis T. osa Eesti seltskondlikust tegevusest Peterburis, eriti kohalikus Eesti Heategevas Seltsis, teotses aa. 1897—1903 Peterburi eesti karskusseltsi »Ustavuse« esimehena ja oli kaastegev Peterburi eesti krediitasutiste — Eesti Laenu- ja Hoiuühisuse (1908) ning Põhja Vastastikuse Krediitühisuse (1910) — asutamisel ning juhtimisel. Ka oli ta a. 1909 Peterburi Eesti üliõpilaste Abiandmise Seltsi (a. 1912 »Põhjalaks« ümber nimetatud) asutajaid ja seltsi esimene esimees. Eestis on T. tegev olnud eriti pangaasjanduse korraldamisel. T.-i kirjandusliku tegevuse alalt mainitagu peale üksikute, mitmes ajalehes, eriti »Postimehes«, avaldatud lühemate artiklite ja luuletiste järgmised tema sulest ilmunud raamatud: Luuletused I (1887—93) (Tallinna, 1897), Pidu-Laul 75-aastase Eestlaste orja ikkest vabastamise mälestuse pühaks (Tall., 1894, ühes saksa- ja venekeelse tõlkega, tr. Peterburi E. Heateg. Seltsi poolt 26. III 1894 korraldatud juubelipeo eeskava lisana), mis enam tuntud lugulaulu »Kalev ja Linda« (Tartu, 1895) nime all (selles 8-realine lõppsalm F. Karlson'i (vt.) luuletatud) ühes Miina Hermann'i (vt) komponeeritud viisiga, Jaani-öö (Tartu, 1900), ballaad (sõnad F. Mendelssohn-Bartholdy viisile). T.-i tõlkes on ilmunud G. Merkel'i (vt.) teose »Die Vorzeit Lieflands« I köide tiitliga »Liivimaa esiaeg. Mälestusesammas papi- ja rüütlivaimule« (Peterburi, 1909) ja W. Shakespeare'i »Daani Prinz Hamlet« (*ibid.*, 1910). T.-i luuletisis leidub harmoonilisi stroofe, kuid sealjuures ka mõndagi konventsionaalset. E. Geibel'i traditsioonid peegelduvad ka tõlgetes, mis nähe oli küll tolle aja üldpahe. T.-i vorm pole kaugeltki küps, kuid selles tundub rütmilist oskust. T.-i peateeneks on »Hamleti« tõlge, mis osutub esimeseks intelligentseks trükkipääsnud katseks Shakespeare'i